

مدیر گروه‌های جهادی حوزه‌های علمیه کشور در گفت‌وگو با «جوان» خبر داد

۲۱۰۰ گروه جهادی طلاب پای کار خدمت به محرومان

حدود ۲۵ سال است که گروه‌های جهادی وارد میدان شده و با اردو زدن در مناطق کم‌برخوردار به ارائه خدمات گوناگون می‌پردازند. می‌خواهیم بدانیم طلاب از چه زمانی به صورت فعال در کنار دیگر اقشار جامعه قرار گرفتند و در همه امور دست به کار شدند؟

از اواخر سال ۱۳۷۹ بعد از بیانات مقام معظم رهبری، اقدامات جهادی و به صورت خاص، گروه‌های جهادی رنگ و بوی دیگری به خود گرفتند، طلاب و روحانیون هم وارد میدان شدند، اما در سال‌های نخستین، برخی اساتید، مدیران و حوزویان، این فعالیت‌ها را جزو شئونات طلبگی نمی‌دانستند و معتقد بودند که فعالیت‌های دینی باید از سبوی اقشار دیگر، خصوصاً دانشجویان رشته‌های عمرانی و فنی انجام شود و طلاب تنها باید به فعالیت‌های تبلیغی، منبر و خطابه‌پردازند. بر این اساس، جهاد طلبگی صرفاً محدود به فعالیت‌های تبلیغی تلقی می‌شد. هر چند ضرورت اردوهای جهادی برای ما روشن بود، چرا که یکی از بهترین شیوه‌های انتقال پیام‌های دینی، خود خدمت کردن است. ما چه در نمونه‌های داخلی و چه خارجی مشاهده کرده‌ایم که این روش در انتقال پیام بسیار مؤثر است، زیرا اساس خدمت و محبت در کنار هم کار را پیش می‌برند. با این وجود، ساماندهی پروژه‌ای در حوزه برای این موضوع انجام نشده بود تا اینکه در سال ۹۵ رهبر معظم انقلاب در دیدار با طلاب، بر سه وظیفه مهم آنان تأکید کردند: هدایت دینی، هدایت سیاسی و خدمات‌رسانی اجتماعی. ایشان به عنوان نمونه فرمودند که طلاب باید در بیمارستان‌سازی، جاده‌سازی و مدرسه‌سازی مشارکت داشته باشند و در حوادث طبیعی مانند سیل و زلزله، حضور میدانی و هدایتگر داشته باشند. این اشاره رهبر معظم انقلاب و همچنین سخنان ایشان در سال ۹۸ در جمع برخی جهادگران که بر افزایش تعداد جهادگران تأکید داشتند، نقطه عطفی در فعالیت‌های جهادی حوزه بود. ایشان بیان کردند که عده‌ای از محرومیت‌زدایی محرومند و این افراد نیز باید از محرومیت خارج شوند. رشد چشمگیر گروه‌های جهادی بیانگر توجه جهادگران به فرمایشات رهبری است. سال ۹۸ در کل کشور حدود ۱۲ هزار گروه جهادی شامل طلبه‌ها و دانشجویان فعالیت می‌کردند، اما اکنون براساس آمار سازمان سیج‌سازندگی تعداد این گروه‌ها به بیش از ۱۰۰ هزار گروه جهادی رسیده است.

یعنی از همان سال، مسیر روحانیون و طلبه‌ها تغییر کرده و کارهای جدیدی را در دستور کار خود قرار دادند؟

دقیقاً همین‌طور است. از سال ۹۸ جریان دبیرخانه گروه‌های جهادی در حوزه با حمایت آیت‌الله اعرافی آغاز به کار کرد. در ابتدای فعالیت دبیرخانه، حدود ۵۰۰ گروه جهادی طلبگی شناسایی شد که امروز این تعداد به بیش از ۲ هزار و ۱۰۰ گروه در کشور رسیده است. روحانیون بدون نگاه سیاسی وارد میدانی شدند که فقط خدمت به خلق خدا در آن تعریف دارد.

در حال حاضر فعالیت‌های گروه‌های جهادی طلبگی در چه حوزه‌هایی تعریف شده است؟

اگر بخواهیم شفاف بگوییم، باید اذعان کنیم گروه‌هایی که طلبه‌ها تشکیل می‌دهند کارهایشان چند برابر دیگر گروه‌هاست. چون مردم علاوه بر کارهای معمول دیگر گروه‌های جهادی، از طلبه‌ها انتظارات بیشتری در بخش‌های دیگر دارند و البته بقیع است. هم اکنون گروه‌های جهادی طلبگی در طول سال فعالیت‌های متنوعی دارند. بخشی در زمینه خدمات عمرانی، بخشی در حوزه محیط‌زیست، برخی در مسائل اقتصادی مناطق کم‌برخوردار و عده‌ای در حوزه موسسات، خیریه و معیشت فعالیت می‌کنند. همچنین گروه‌هایی نیز در حوزه آموزش و رفع عقب‌اندگی تحصیلی در مناطق محروم فعالیت دارند و در کنار این فعالیت‌های جهادی، فعالیت‌های فرهنگی و طلبگی خود را باید با جدیت دنبال کنند.

تشکیل گروه‌هایی با حضور روحانیون و طلاب سخت نیست؟

تشکیل گروه سخت نیست، اما ساماندهی بهتر این گروه‌ها خیلی مهم و پیچیده است. در گام اول یکی از مشکلات اصلی، یعنی هویت حقوقی آنها را برطرف کردیم. فرایند صدور مجوز گروه‌های جهادی حوزوی از اردیبهشت سال جاری آغاز شده و تاکنون ۸۷۰ گروه جهادی در مرحله اول فراخوان ثبت‌نام کرده‌اند. صدور مجوز و مراحل اداری این گروه‌ها در ماه‌های اول سال انجام شد و در مرحله دوم فراخوان نیز پس از ماه محرم به طلاب ارائه شد.

سیاست دبیرخانه در پنج سال گذشته بر پشتیبانی غیرمتمرکز استوار بود. به این معنا گروه‌هایی که از نهادهایی چون هلال احمر، کمیته امداد یا مؤسسات خیریه مجوز گرفته بودند، با حمایت محتوایی، آموزشی و گاه مالی مورد پشتیبانی قرار می‌گرفتند. اما مشکل این بود که سایر نهادهایی توانستند با شدت و حدتی

با اینکه مبدأ حرکت‌های جهادی و کمک به هموطنان نیازمند به شهر یور ۱۳۴۷ و حضور مقام معظم رهبری در منطقه زلزله‌زده فردوس یاز می‌گردد، اما اگر قرار باشد یک تاریخ برای شروع کار رسمی گروه‌های جهادی اعلام شود باید به سال ۱۳۷۹ برگردیم. در آن زمان قرار شد در این جریان جهادی، دانشجویان، طلاب و دانش‌آموزان در اوقات فراغت تابستانه خودشان به مناطق محروم کشور اعزام شوند و با انجام فعالیت‌های عمرانی، فرهنگی، پزشکی و کشاورزی به جامعه کم‌برخوردار در روستاها و حاشیه شهرها خدمت می‌کردند. حالا و با گذشت ربع قرن از آن روزها به سراغ حجت‌الاسلام ابوالفضل علیخانی، مدیر گروه‌های جهادی حوزه‌های علمیه کشور رفتیم تا در گفت‌وگویی درباره تشکیل گروه‌های جهادی و نوع خدمات طلاب و روحانیون اطلاعات بیشتری کسب کنیم.

بهترین زمان برای خدمات‌رسانی چه وقتی است؟

برای یک جهادگر نه زمان مهم است و نه مکان، اما اگر به فلسفه وجودی گروه‌های جهادی نظری بیندازیم، می‌بینیم این گروه‌ها اساساً فعالیت‌های اوقات فراغت را محور برنامه‌های خود قرار داده‌اند. در طول سال، دانشجویان، طلبه و دانش‌آموز به تحصیل و رسیدگی به امور خانوادگی می‌پردازد و فقط دو تا سه هفته در سال به مناطق محروم اعزام شده و خدمت‌رسانی می‌کند. این فعالیت‌ها برای بهره‌مندی خود آنان نیز بسیار اهمیت دارد. بر همین اساس، یکی از اصلی‌ترین زمان‌های پشتیبانی و برنامه‌ریزی اردوهای جهادی حوزه‌های علمیه، فصل تابستان است. امسال با توجه به ایام دهه محرم که عمده فعالیت طلاب در حوزه تبلیغ پیگیری می‌شود و همچنین ایام ربیعین که همه ملت نگاه‌شان به این رویداد مهم است، بازه زمانی بین محرم و ربیعین فرصت مناسبی برای برگزاری اردوهای جهادی یک هفته‌ای در مناطق کم‌برخوردار بود. با فراخوانی که انجام شد، ۱۹۰ گروه جهادی مستقل برنامه‌های خود را برای تابستان امسال اعلام کردند که این‌ها اردوها به صورت هم‌زمان در زمینه فعالیت‌های عمرانی و فرهنگی برگزار شد. در این ۱۹۰ گروه، بالغ بر ۲ هزار و ۴۰۰ طلبه شرکت داشتند.

که ما انتظار داشتیم، نیاز هویت حقوقی گروه‌های جهادی را برطرف کنند. لذا ناچار شدیم خودمان وارد فرایند صدور مجوز شویم.

تقسیم‌بندی گروه‌های جهادی طلبگی به چه صورت انجام می‌شود؟

به عنوان مثال همین امسال، گروه‌های جهادی که از میان ۲ هزار و ۱۰۰ گروه شناسایی شده بودند، به دو نوع تقسیم شدند: نوع اول گروه‌هایی که وابسته به یک مدرسه علمیه‌اند و همه اعضای آنها طلبه هستند و نوع دوم، گروه‌های مستقلی که خارج از حوزه شکل گرفته‌اند؛ یعنی چهار یا پنج طلبه

آنطور که مدیر گروه‌های جهادی حوزه‌های علمیه عنوان می‌کند، بیش از ۲ هزار و ۱۰۰ گروه جهادی طلبگی در کشور در حال فعالیت هستند و در تابستان امسال، ۱۹۰ گروه جهادی مستقل با حضور حدود ۲ هزار و ۴۰۰ طلبه به مناطق محروم اعزام شده‌اند

بود که جمعیت قابل توجهی دارند و با مشکل جاده مواجه بودند. اگر قرار باشد به اهداف مجموعه مدیریت قرارگاه گروه‌های جهادی اشاره کنم باید بگویم، ما وظیفه داریم و پس از آن به دنبال اهداف هستیم. روحانیت موظف به امر جهاد است. رهبر معظم انقلاب در منشور روحانیت فرموده‌اند حوزه‌های علمیه برای حفظ اعتبار معنوی خود و وفاداری به فلسفه وجودی‌شان هرگز نباید از مردم، جامعه و مسائل اساسی آن جدا شوند و باید جهاد را در همه گونه‌هایش در هنگام نیاز وظیفه قطعی خود بدانند.

آیا نگاه با رفتارهای مایوس‌کننده هم در مدت فعالیت‌های تان دیده‌اید که به نوعی بخواهد سرعت کار را بگیرد؟

برخی دیدگاه‌ها، محدودکننده و مایوس‌کننده هستند که نباید به آنها توجهی کنیم. گروهی می‌گویند کار فرهنگی در روستا اولویت ندارد و باید در وسط شهر فعالیت کنیم و اردوهای جهادی را از این جهت تنقیص می‌کنند. اما چگونه ممکن است هر چهار سال یک بار صندوق‌های رأی یا هلیکوپتر به روستای سسه خانواری برده شود، ولی وقتی نوبت به رفع نیازهای اساسی می‌رسد، فقط به مرکز شهر و روستاهای نزدیک به شهر توجه کنیم؟

اولاً این اردوها برای تربیت خود ماست و ثانیاً برکت الهی صرفاً به تلاش‌های ما وابسته نیست، بلکه به تصمیم‌ها و جهت‌گیری‌هایی که در کار نشان می‌دهیم نیز مربوط است. اردوهای جهادی به فعالیت‌های طول‌سال طلاب برکت می‌بخشند و سود معنوی دارند.

شما چند بار تکرار کردید که اردوهای جهادی برای روحانیون و جهادگران هم ثمرات زیادی دارد، منظور تان چه بهره‌هایی است که می‌برند؟

از نظر من، روحانیت و به طور کلی نسل جوان با حضور در اردوهای جهادی بیشترین سود را می‌برند؛ بهره‌ای که شامل تجربه عملی و بالفعل کردن قابلیت‌های درونی‌شان است. همچنین از این فضای معنوی بهره‌مند می‌شوند که با لیخند به لایه‌های کودکی روستایی بیوند خورده‌اند. این رضایت فرد محروم و دعای خیر برپرز روستایی، پشت‌پنجان همه برنامه‌های جهادگران می‌شود و اساساً این فرد هویت پیدا می‌کند؛ خودباوری نتیجه حضور فرد در اردوهای جهادی است. باید باور کنیم که از دل همین افراد جهادگر که مسئولان آینده کشور به وجود می‌آیند؛ مسئولانی که به فکر مردم نباشند به درد کشور نمی‌خورند. ما در این اردوها به دنبال تربیت نسل مجاهد حوزوی هستیم و این تمرین در دل برنامه‌های اوقات فراغتی تابستانی یک هفته‌ای شکل می‌گیرد.

برنامه شما برای ورود و شروع اقدامات در هر منطقه چیست؟

در هر استان یک واحد مستقل جهادگران حوزوی داریم. گروه‌های جهادی برای اجرای برنامه‌های خود، پیش از برگزاری اردو با هماهنگی مردم محل وارد منطقه می‌شوند و یکی از شروط مهم فعالیت‌های جهادی در هر روستا، پای کار بودن اهالی همان روستاست. تجربه نشان داده در مناطقی که مردم در ساخت مسجد مشارکت نکنند، آن مسجد نماز خوان نخواهد داشت. اگر مردم روستا مشکل آب دارند، اما فقط مشکل مدرسه را حل کنیم، این اشتباه است.

در شناسایی مناطق برای اردوی جهادی، تأکید ما بر این است که نیاز واقعی از سوی خود مردم تشخیص داده شود و مشارکت مالی مردم منطقه برای اجرای پروژه ضروری است. کم‌برخوردار به معنای ضعف شدید مالی مردم نیست، بلکه زیرساخت‌های منطقه ضعیف است، در حالی که مردم آن نعمت‌های دیگری برخوردارند.

هم اکنون ۱۰۵ گروه جهادی طلبگی در استان قم فعالیت می‌کند که در خصوص تأمین منابع مالی برای اقدامات عمرانی در مناطق محروم باید عرض شود، ۷۰ درصد هزینه‌ها از محل کمک‌های خیران و نهادهای حاکمیتی و ۳۰ درصد هم از محل کمک‌های مردم محلی تأمین می‌شود. لذا مشارکت مردم در بحث مالی و اجرای پروژه شرط ضروری است. در اردوها در محروم‌ترین نقاط هر استان صعب‌العبور باشد. در ۲۰۰ قرارگاه استانی نیز تلاش می‌شود اردوها در محروم‌ترین نقاط هر استان برگزار شود. این تنوع و انتخاب محل اردو از سوی خود قرارگاه‌ها و گروه‌ها انجام می‌شود. البته آنچه در پندپی شرقی شهرستان بابل برنامه‌ریزی شد، مربوط به روستاهایی با سکونت دائمی مردم بومی

روحانیون و طلاب جهادگر با حضور در عرصه‌های مختلف به یاری هموطنان نیازمند شتافتند